

Anton Çehow: Diňe akmaklar we şarlatanlar hemme zady bilýär

Category: Kitapcy, Medisina, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Anton Çehow: Diňe akmaklar we şarlatanlar hemme zady bilýär

ANTON ÇEHOW: DIÑE AKMAKLAR we ŞARLATANLAR HEMME ZADY BILÝÄR

Anton Çehow (1860-1944) / Fotosurat: Britannica

Dostoýewskiniň «Русский вестник» žurnalyndan pul karz alyp «Jenaýat we jeza» romanyny ýazmagy bilen Fridrih Nişsäniň aýdyşy ýaly, «ahyrsoňunda Russiýadanam dünýä edebiýatyna roman gelipdi».

1861-nji ýyla çenli Patyşa Russiýasynda resmi taýdan güýjüni ýitirmedik we Wladimir Iliç Leniniň «masgaraçylyk» diýip atlandyran «Gulçulyk hukugy» kanunyny XIX asyryň kyrkynjy ýyllaryndan bäri žurnallarda adam şahsyýeti we azatlygy boýunça alnyp barylýan gyzgyn jedeller ýatyrypdy.

XIX asyryň altmysynjy ýyllarynyň başynda edebiýat dünýäsinde öňe çykan çekişmelerde Dostoýewskiý we beýlekiler «Puşkinçi milli ýörelgä» wekilçilik eden bolsa, Iwan Turgenewiň başyny çekýän «Günbatarçy topar» bolsa garşydaş tarapa köplenç äsgermezçilikli göz bilen ýokardan seredýärdi.

Beýik rus ýazyjysy Anton Çehowyňam edebiýat dünýäsine gadam basmagy Dostoýewski bilen Turgenewiň ömrüniň soňky ýyllaryna gabat geldi.

Bularyň ikisindenem tapawutlylykda Çehow rus adamynyň obrazyny ýazdy.

Türk edebiýatynda muny başaran ýazyjy Eziz Nesin bolsa, azərbayjan edebiýatynda Jelil Mämmetgulyzadadyr.

1879-njy ýylda başlan we 25 ýyllap dowam eden döredijilik karýerasynda 500-e golaý eseri döreden Anton Çehow (1860-1944) dünýä edebiýatynda eserleri ýüzden gowrak dile terjime edilen seýrek ýazyjylaryň biridir.

Aradan çykmagynyň 120-nji ýylynda Anton Çehowyň eserlerinden toplan käbir jümlelerimi siziň bilen paýlaşasym gelýär:

Şu gün nähili ajaýyp gün. Çaýam içip bilersiň, özüňi-de asyp bilersiň.

Adamyň hemme zady owadan bolmaly: keşbi-de, egin-eşigi-de, ýüregi-de, pikir-düşünjeleri-de.

Wagtyň geçmegi bilen her dürli söýginiň geçip gidýändigini dogry däl. Ýok, wagtyň geçmegi bilen hakyky söýgi geçip gidenok, gaýtam gelýär. Söýýän zenanyňa ýakynlaşmagyň şatlygyny şobada däl, wagtyň geçmegi bilen edinýärsiň. Bu edil gowy we köne şerap mysaly. Gowudygyny bilmek üçin oňa öwrenişmeli, uzak wagtlap içmeli.

Söýginiň üsti bilen wagt bildirmän geçýär, wagtyň üsti bilenem söýgi bildirmän geçýär.

Islendik adamyň ýaşlygy geçip gidýär, söýgi bolsa düýbünden üýtgeşik zat.

Söýgi geçip gitmeýär.

Geçmişe duýulýan söýgi hemme zatdan ötri häzirki zada duýulýan ýigrençdir.

Peterburgda ýylyň dört pasyly bar, ýöne hemmesi bir günüň içinde.

Hakyky söýginiň alamaty onuň wagtlaýynlygynda. Wagtlaýyn däl söýgi diňe söýginiň illýuziýasydyr.

Hemme zat geçip gidýär, emma hemme zatdan soň söýgi galýar.

Erkegiň ýok ýerinde aýallaryň reňki solýar, aýallaryň ýok ýerinde erkekler akmaklaşýar.

Akylly adam öwrenmegi, akmak bolsa öwretmegi halaýar.

Ahyrsoňunda hakykatyň ýeňiş gazanjagyny aýdýarlar, emma bu hakykat däl.

Adamlardan daşlaşmak öz-özüňe kast etmektir.

Söýgüde ýalan sözläp bolar, medisinada hem adamlary aldap bilersiňiz. Emma sungatda aldap bilmersiňiz.

Adamlar biri-birlerini gowy görenlerinde dawalaşman ümsümje meselelerini çözüärler.

Adamlar diňe çay içýär, emma olaryň ýüreginde tragediýa bolup geçýär.

Terbiýe görenler adam şahsyýetini sylaýarlar, şonuň üçin hemişe pesgöwünli, sypaýy, sylag-sarpaly we oňşukly bolýarlar.

Wagtyň az bolaryny isleseň, hiç zat etme.

Gep pessimizmde ýa optimizmde däl, ýüz adamdan togsan dokuzynyň aklynyň ýoklugynda.

Gowy adam hatda itdenem haýa edýär.

Men arman-irmän iýip-içesim, uklasym we edebiyat hakda pikir alyşasym gelýär. Ýagny hiç zat etmezlik we şol bir wagtyň

özünde özüni tertipli adam hökmünde duýmak.

Özüne «Iş bilenmi ýa bolmasa boş zatlar bilen meşgullanýaryn?» diýen soragy bermek hiç haçanam giç däl.

Diňe akmaklar we şarlattanlar hemme zady bilýär we düşünýär.

Deregne aýlary we ýyllary berip bileriň ýaly minutlar bolýar.

Belki-de, aşyk bolýan wagtymyzda duýýan zatlarymyz adaty ýagdaýdyr. Aşyk bolmak adama nähili bolmalydygyny görkezýär.

Ikilik eden aýal eliňizi degirmek islemeýän ullakan kotlet mysaly, sebäbi indi ony başga biri elinde saklap dur.

Diwanda gymyldaman ýatyp, otagynda ýeke-ýalňyzdygyňy duýmak nähili ýakymly. Ýalňyzlyk bolmasa hakyky bagtlylyk bolmaýar.

Maýis ALIZADE.

Ýekşenbe, 25.08.2024 ý. Sözlär